

A tantárgy neve:	magyarul:	Szerves kémia V.						Kódja:	TTKBL0302	
	angolul:	Organic chemistry V.								
A képzés 5. féléve										
Felelős oktatási egység:		DE TTK, Szerves Kémiai Tanszék								
Kötelező előtanulmány neve:		Szerves kémia IV.						Kódja:	TTKBL0301	
Típus		Heti óraszámok						Követelmény	Kredit	Oktatás nyelve
		Előadás		Gyakorlat		Labor				
Nappali	X	Heti	0	Heti	2	Heti	4	gyakorlati jegy	7	magyar
Levelező		Féléves		Féléves		Féléves				
Tantárgyfelelős oktató		neve:		Vágvölgyiné Dr. Tóth Marietta				beosztása:	egyetemi adjunktus	
A kurzus célja, hogy a hallgatók										
új szerves kémiai szintézismódszereket ismerjenek meg, megtanulják azok gyakorlati kivitelezését, elsajátítsák a szakirodalom használatát.										
Tanulás eredmények, kompetenciák: a hallgató										
<i>Tudás:</i>										
Ismeri a preparatív szerves kémiai alpműveleteket, azok elméleti háttérét és gyakorlati alkalmazási körét. Szakmai irányítás mellett önállóan tudja elvégezni a kijelölt célvegyületek szintézisét. Az elméleti szerves kémiai ismeretei alapján értelmezni tudja a kísérletek eredményeit. Elmélyíti a szerves kémiai tudását, és átlátja a kémiai reakciók közötti összefüggéseket.										
<i>Képesség:</i>										
A kijelölt szerves kémiai reakciókat önállóan képes elvégezni, a saját eredményeiből elemző értékelést készíteni, illetve azokból logikus következtetéseket levonni.										
<i>Attitűd:</i>										
Nyitott arra, hogy a szerves kémiai ismereteit bővítse és új laboratóriumi technikákat sajátítson el. Fogékony a szerves szintézismódszerek megismerésére és gyakorlati alkalmazására. Laboratóriumi tevékenysége során törekszik a balesetmentes és környezettudatos munkavégzésre.										
<i>Autonómia és felelősség:</i>										
Preparatív munkáját önállóan képes megtervezni, és szakmai felügyelet mellett önállóan kivitelezni. A kísérleteket szakszerűen készíti elő, az alkalmazott laboratóriumi berendezéseket szakszerűen tudja használni. Munkáját az esetlegesen felmerülő veszélyforrások figyelembevételével körültekintően végzi.										
A kurzus tartalma, témakörei										
A négyórás laboratóriumi gyakorlaton a hallgatók egyéni feladatsort kapnak, mely tíz előállítandó szerves preparátumot és egy irodalmazási feladatot tartalmaz. A kijelölt feladatok végrehajtását, megvalósításuk sorrendjét a hallgatók önállóan tervezik meg, munkájukat a gyakorlat időtartamán belül a tárgyi feltételek figyelembevételével szervezik.										
Az egyes preparátumok előállítása előtt a hallgatóknak számot kell adniuk az adott preparátumhoz kapcsolódó elméleti szerves kémiai és műveleti ismereteikről, valamint a munka- és balesetvédelmi felkészültségükről szóbeli beszámoló formájában. Az adott gyakorlati feladatot csak sikeres referálást követően lehet megkezdeni.										
A kijelölt irodalmazási feladatot a megadott határidőig kell teljesíteni.										
A laboratóriumi gyakorlathoz egy heti 2 órás szeminárium is kapcsolódik, amely gyakorlat előkészítő szeminárium. Célja az alapelőadásokon elhangzott szerves kémiai ismeretek felelevenítése, új ismeretek elsajátítása, illetve a gyakorlatot megelőző zárthelyi dolgozat elméleti anyagának áttekintése szerves kémiai problémák megoldásával.										
Tervezett tanulási tevékenységek, tanítási módszerek										
Önálló szerves preparatív munka Gyakorlati és elméleti felkészültséget ellenőrző szóbeli és írásbeli számonkérések Egy irodalmi esetfeldolgozás										

Értékelés

A gyakorlati jegyet a laboratóriumi munka során elvégzett feladatok összesített eredménye határozza meg. A végső érdemjegy megállapítása az egyes részeredmények súlyozásával az alábbiak szerint történik:

- Órai munka és szóbeli beszámolók (40%)
- Zárthelyi dolgozatok (50%)
- Irodalmazási feladat (10%).

Gyakorlati jegy: jeles (5): 90%; jó (4): 80%; közepes (3): 65%; elégséges (2): 50%; elégtelen (1): 50% alatt.

A gyakorlat sikeres teljesítésének feltételei:

- Az egyéni feladatsorokban kijelölt preparátumok elkészítése, jellemzése és bemutatása.
- Az egyes preparátumokhoz kapcsolódó szóbeli beszámolók legalább elégséges szintű teljesítése.
- A zárthelyi dolgozatokból a minimum szint (a maximálisan megszerezhető pontszám legalább 50%-a) teljesítése.
- Az irodalmazási feladat teljesítése a megadott határidőig.

Bármely részfeladat sikertelen teljesítése esetén a gyakorlat elégtelen (1) osztállyal zárul.

A szeminárium aláírással zárul, melynek feltételei:

- aktív órai munka
- csoportos és egyéni házi feladatok sikeres megoldása

Ajánlott szakirodalom:

1. Berényi Sándor, Juhász László, Patonay Tamás, Somsák László: *Szerves kémiai praktikum I., egyetemi jegyzet*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2010.
2. Gulácsi Katalin, Juhászné Tóth Éva, Juhász László, Somsák László, Vágvölgyiné Tóth Marietta: *Szerves kémiai praktikum III., egyetemi jegyzet*, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2006.
3. Csámpai Antal, Jalsovszky István, Majer Zsuzsa, Orosz György, Rábai József, Ruff Ferenc, Sebestyén Ferenc: *Szerves kémiai praktikum*; Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.
4. E. K. Meislich, H. Meislich, J. Sharefkin: *3000 Solved problems in Organic Chemistry*, McGraww-Hill INC, 1994.
5. R. O. C. Norman, J. M. Coxon: *Principles of Organic Synthesis*, Blackie Academic & Professional, Glasgow, U.K. 1993.

Heti bontott tematika

1. hét	<p>Baleset- és munkavédelmi oktatás, felszerelés átvétele, egyéni feladatsorok kiosztása, a követelmények ismertetése.</p> <p>A feladatsorból egy kijelölt preparátum előállítása, tisztítása, fizikai állandó (op. vagy fp.), tisztaság (VRK, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a szerves kémia laboratóriumi gyakorlat során betartandó munka- és balesetvédelmi szabályokat. Ismeri a szerves vegyületek tárolására és a hulladékgyűjtésre vonatkozó előírásokat.</p> <p>Ismeri a kijelölt preparátum előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
2. hét	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei:</p> <p>Szubsztitúciós reakciók (SN, SR) szintetikus alkalmazásai. Nevezéktan. Munka és balesetvédelmi ismeretek.</p> <p>Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítása, tisztítása, fizikai állandók (op. vagy fp.), tisztaság (VRK, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
3. hét	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei:</p> <p>Elektrofil addíciós reakciók szintetikus alkalmazásai. Nevezéktan. Spektroszkópiai alapfogalmak, definíciók. Munka és balesetvédelmi ismeretek.</p> <p>Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítása, tisztítása, fizikai állandók (op. vagy fp.), tisztaság (VRK, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
4. hét	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei:</p> <p>Eliminációs reakciók, Zajcev, ill. Hofmann szabály. Nevezéktan. Laboratóriumi alapműveletek: melegítés, hűtés. Munka és balesetvédelmi ismeretek.</p> <p>Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítása, tisztítása, fizikai állandók (op. vagy fp.), tisztaság (VRK, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>

5.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Diazotálás, diazóniumsók reakciói. Szűrési technikák. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai állandók (op. vagy fp.), tisztaság (VRK, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
6.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Funkciós csoportok kialakítása aromás magon. Nevezéktan. Kristályosítás. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
7.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Fémorganikus vegyületek előállítása és reakcióik. Nevezéktan. Kromatográfiai módszerek (VRK, oszlopkromatográfia). Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
8.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Nukleofil addíciós reakciók. Nevezéktan. Extrakciós módszerek. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
9.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: β-Dikarbonil vegyületek és szintetikus alkalmazásai. Nevezéktan. Légköri nyomáson végzett desztilláció. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
10.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Fázistranszfer katalízis. Vákuum desztilláció. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
11.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Komplex szerves kémiai feladatmegoldás. Nevezéktan. Vízgőzdesztilláció. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
12.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Komplex szerves kémiai feladatmegoldás. Nevezéktan. Oldószerek csoportosítása és hatásai a szerves kémiai reakciókra. Munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
13.	<p>Zárthelyi dolgozat témakörei: Komplex szerves kémiai feladatmegoldás. Nevezéktan, munka és balesetvédelmi ismeretek. Gyakorlati feladat: Az egyéni feladatsorból kiválasztott preparátum(ok) előállítás, tisztítása, fizikai és kémiai sajátságai (op. vagy forráspont, R_f) meghatározása, hozamszámítás.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>
14.	<p>Gyakorlati feladat: Az elkészített preparátumok bemutatásának utolsó határideje. Felszerelés leadása.</p> <hr/> <p>TE: Ismeri a kiválasztott preparátum(ok) előállításának lépéseit és elméleti hátterét.</p>